

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το Σύνταγμα κατοχυρώνει την ελευθερία έκφρασης και διάδοσης των στοχασμών στο άρθρο 14. Ουσιαστικά αντικείμενο προστασίας της προαναφερθείσας διάταξης του Συντάγματος είναι η ελευθερία του τύπου σε όλες τις εκφάνσεις της. Η ελευθερία του τύπου αναγνωριζόταν ήδη από τα πρώτα Επαναστατικά Συντάγματα ως ατομικό δικαίωμα.

Κατοχυρώνονταν ρητά στα εξής Συντάγματα:

- Σύνταγμα του Άστρους (1823)
- Σύνταγμα της Τροιζήνας (1827)θ
- Σύνταγμα του 1844θ (άρθρο 10)
- Σύνταγμα του 1927 (άρθρο 16)θ
- Σύνταγμα του 1952 (άρθροθ 14).

Όλα αυτά τα Συντάγματα που ίσχυαν στην Ελλάδα προστάτευαν την ελευθερία του τύπου και την ελεύθερη έκφραση, ενώ το Σύνταγμα του 1975 προστατεύει επιπλέον την ελεύθερη διάδοση και κυκλοφορία. Διευρύνεται δηλαδή στο άρθρο 14 του σημερινού Συντάγματος το πεδίο προστασίας. Αυτή η διεύρυνση του πεδίου προστασίας της συνταγματικής διάταξης περί τύπου ήταν επιβεβλημένη ώστε να μην υπάρχει καμία αμφιβολία για την απόλυτη προστασία και τη διασφάλιση της ελευθερίας του τύπου. Η κατοχύρωση του πλουραλισμού και της ελευθεροτυπίας είναι υψίστης σημασίας, γιατί μαζί αποτελούν τα θεμέλια της αληθινής Δημοκρατίας. Μόνο όταν κάθε άνθρωπος, μέλος μιας κοινωνίας, έχει το δικαίωμα να σκέφτεται ελεύθερα, να εκφράζει τις σκέψεις του και να τις διαδίδει μπορεί το Δημοκρατικό Πολίτευμα να λειτουργήσει και οι κοινωνίες να προοδεύσουν.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΤΟΥ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Όταν γίνεται λόγος για την ελεύθερη έκφραση των σκέψεών μας με οποιοδήποτε τρόπο είναι φανερό ότι πρόκειται για ένα δικαίωμα και μάλιστα ατομικό. Η ξεκάθαρη πρόβλεψη του δικαιώματος αυτού, που έχει ελευθεριακό περιεχόμενο, σε διάταξη του Συντάγματος, το καθιστά Συνταγματικό δικαίωμα με κατοχυρωμένη και αυξημένη ισχύ έναντι άλλων μη συνταγματικών δικαιωμάτων. Ο συνδυασμός των δύο αυτών χαρακτηριστικών, του «ελευθεριακού» περιεχομένου και του «ατομικού» δικαιώματος στηρίζει την ισότητα των πολιτών απέναντι στο νόμο και την ελευθερία τους από το κράτος.

Δε θα μπορούσαμε όμως να χαρακτηρίσουμε την ελευθερία του τύπου ως Δημόσιο δικαίωμα γιατί δε στρέφεται το ελευθεριακό του περιεχόμενο μόνο κατά του Κράτους. Αντίθετα το δικαίωμα ελευθερίας του τύπου και ελεύθερης έκφρασης στρέφεται κατά παντός (erga omnes), δηλαδή προστατεύει τον φορέα του για κάθε προσβολή από οποιονδήποτε και αν προέρχεται. Έτσι προσδιορίζεται το αμυντικό περιεχόμενο του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης δια του τύπου.

Με ανάλογο τρόπο μπορεί να προσδιορισθεί το διασφαλιστικό του περιεχόμενο : η παράγραφος 2 του άρθρου 14 καταδεικνύει την ελευθεροτυπία και απαγορεύει τη χρήση μέσων που θα μπορούσαν να την περιορίσουν. Διασφαλίζεται δηλαδή η διευκόλυνση άσκησης του δικαιώματος της ελεύθερης έκφρασης και της ελευθερίας του τύπου με την απαγόρευση των κάθε λογής περιορισμών της. Το προστατευτικό περιεχόμενο του εν λόγω δικαιώματος έγκειται στη προστασία που του παρέχει το δικαιοσύνη στο σύνολό του.

Επίσης το περιεχόμενο του δικαιώματος που μελετάμε , μπορεί να διακριθεί σε αρνητικό και θετικό: η ελευθερία που κατοχυρώνει το Σύνταγμα στο άρθρο 14 έχει την έννοια ότι μπορώ να εκφράσω μία άποψη μου μέσω του τύπου ,μπορώ όμως κάποια άλλη να την αποσιωπήσω –θετική και αρνητική ελευθερία αντίστοιχα. Πρέπει επίσης να αναφερθεί ότι το δικαίωμα ελευθερίας του τύπου ανήκει στα δικαιώματα του ευρύτερου κοινωνικού χώρου, ενέχει όμως και πολιτική χροιά. Ωστόσο δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καθαρά πολιτικό δικαίωμα, είναι μάλλον μεικτό.

ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΟΙ ΝΟΜΟΙ ΠΟΥ ΚΑΤΟΧΥΡΩΝΟΥΝ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Η μεγάλη σημασία του εν λόγω δικαιώματος καθιστά πρόδηλη την επιπλέον (πρόσθετη) συνταγματική πρόβλεψη και κατοχύρωση της .

Το δικαίωμα λοιπόν της ελεύθερης διάδοσης των στοχασμών και η ελευθερία του τύπου προστατεύονται και από τα: άρθρο 1 παρ.2 και 3 που αφορούν την λαϊκή κυριαρχία, άρθρο 5 παρ.1 για την προστασία της προσωπικότητας και τη συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της χώρας, άρθρο 15 για την ραδιοτηλεόραση, άρθρο 16 για την τέχνη και άρθρο 28 παρ.1 για τα πολιτικά κόμματα.

Επί πλέον έχουν θεσπισθεί και ειδικοί νόμοι που αφορούν τον τύπο, προσδιορίζουν την έννοια και το περιεχόμενο το με σκοπό την απόλυτη προστασία της ελευθερίας του τύπου. Τέτοιοι νόμοι είναι :ο Ν.5060/1931,ο α.ν.1092/1938.Με το άρθρο 14 του Συντάγματος σχετίζεται άμεσα και το άρθρο 10 της Ε.Σ.Δ.Α. καθώς το περιεχόμενο που συνάδει με την ρύθμιση του συντακτικού μας Νομοθέτη και συμβάλλει αποφασιστικά στην κατοχύρωση της προστασίας της ελευθερίας του Τύπου. Με το άρθρο 28 του Συντάγματος η Ε.Σ.Δ.Α. ως διεθνής σύμβαση και διάταξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης όχι απλά έχει ισχύ στο Ελληνικό Δίκαιο αλλά έχει ανώτατη ισχύ /αφού υπερισχύει κάθε άλλης αντίθετης διάταξης νόμου.

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΑΡΘΡΟ 14 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Οι παράγραφοι 1, 2, 3 του αρ. 14 ορίζουν τα εξής:

«1. Καθένας μπορεί να εκφράζει και να διαδίδει προφορικά, γραπτά και δια του τύπου τους στοχασμούς του τηρώντας τους νόμους του κράτους.

2. Ο τύπος είναι ελεύθερος. Η λογοκρισία και κάθε άλλο προληπτικό μέτρο απαγορεύονται.

3. Η κατάσχεση εφημερίδων και άλλων εντύπων, είτε πριν από την κυκλοφορία είτε ύστερα από αυτή, απαγορεύονται.

Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται η κατάσχεση, με παραγγελία του εισαγγελέα, μετά την κυκλοφορία : α) για προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας, β) για προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας, γ) για δημοσίευμα που αποκαλύπτει πληροφορίες...εδαφικής ακεραιότητας του κράτους, δ) για άσεμνα δημοσιεύματα...ο νόμος.»

Στην παράγραφο 1 αναφέρεται ότι κάθε άνθρωπος έχει το δικαίωμα να διατυπώνει (ελεύθερα) τις σκέψεις και τις απόψεις του με προφορικό ή γραπτό λόγο μέσω του τύπου αλλά να τηρεί ταυτόχρονα και τους νόμους του κράτους. Ιδιαίτερη σημασία έχει η καθολική πρόβλεψη :το δικαίωμα ελεύθερης έκφρασης και κυκλοφορίας των ιδεών ανήκει σε όλους ,στον κάθε άνθρωπο που βρίσκεται μέσα στην Ελληνική επικράτεια. Δεν προσδιορίζεται ο τρόπος που θα επιλέξει ο καθένας να εκφραστεί ,μπορεί να εκφραστεί προφορικά, ή γραπτά ,θα εκφραστεί όμως μέσω του τύπου όπως αναφέρει η διάταξη .

Δε δίδεται όμως κανένας ορισμός της έννοιας «τύπος» ούτε προσδιορίζεται το περιεχόμενό του. Παρά την «παράλειψη» του συντακτικού μας νομοθέτη είναι απολύτως απαραίτητο να αναζητήσουμε έναν ορισμό για την έννοια «τύπος».

Έννοια του τύπου – α.ν. 1092/1938, άρθρο 1

Ο α.ν. 1092/1938 * στο άρθρο 1 ορίζει ότι τύπος μπορεί να είναι «παν ό,τι εκ της τυπογραφίας ή οιοδήποτε άλλου μηχανικού χημικού μέσου παράγεται εις όμοια αντίτυπα και χρησιμεύει εις πολλαπλασιασμό ή διάδοση χειρογράφων, εικόνων, παραστάσεων μετά ή άνευ σημειώσεων ή μουσικών έργων μετά κειμένου ή

επεξηγήσεων ή φωνογραφικών πλακών». Επομένως στην έννοια του τύπου εμπίπτουν :οι εφημερίδες, τα περιοδικά, τα φυλλάδια, οι αφίσες, οι προκηρύξεις, γενικά τα προϊόντα της τυπογραφίας αλλά και οι φωτογραφίες σε κονκάρδες τα πανό, οι εικόνες που αποτυπώνονται σε οποιοδήποτε υλικό (χαρτί, ξύλο, πλαστικό, γυαλί).

Είναι πολύ σημαντικό να προσδιορίσουμε τι δύναται να περιλαμβάνει η έννοια «τύπος» ώστε να μπορούμε να απαντήσουμε στο ερώτημα που συχνά τίθεται :εάν κάτι εμπίπτει στην έννοια του τύπου.

Η κρίση για κάποιο αντικείμενο αν είναι ή όχι τύπος έχει πρακτική σημασία για τη ρύθμιση της κυκλοφορίας του μέσου της διάταξης 14 ή όχι του Συντάγματος.

Πρέπει να τονίσουμε ότι η εφαρμογή των περί τύπου διατάξεων προϋποθέτει ότι η ελεύθερη και χωρίς περιορισμούς διάδοση των στοχασμών και των απόψεων δε γίνεται για κερδοσκοπικούς σκοπούς ή λόγω εμπορικότητας. Δεν εμπίπτουν δηλαδή στο πεδίο της εφαρμογής του άρθρου 14 έντυπα διαφημιστικά που διαδίδουν τις σκέψεις-απόψεις κάποιου, εν τούτοις όμως έχουν κερδοσκοπικό χαρακτήρα.

Οι εφημερίδες και τα περιοδικά είναι δύο είδη τύπου ευρέως διαδεδομένα και έχουν πολύ μεγάλη κυκλοφορία. Όμως δεν είναι τα μοναδικά όπως προαναφέρθηκε .Μπορεί οι διατάξεις που αφορούν τον τύπο να βρίσκουν εφαρμογή κυρίως σε αυτές τις μορφές του τύπου λόγω της αυξημένης κυκλοφορίας τους, αλλά αυτό δε σημαίνει ότι πρόκειται για εξάντληση του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 14.Αντίθετα θεωρείται πως η έννοια του «τύπου» στο άρθρο 14 εκλαμβάνεται με την ευρύτερη δυνατή σημασία της αφού δεν προκύπτει αντίθετη βούληση του Έλληνα συντακτικού νομοθέτη.

Για να θεμελιώνεται θέληση του νομοθέτη να περιορίσει το περιεχόμενο της έννοιας του «τύπου» ώστε να αφορά η ρύθμιση συγκεκριμένα και μόνο είδη, θα έπρεπε να προβλεπόταν ρητά, να γινόταν περιοριστική απαρίθμηση στο άρθρο.

Κάτι τέτοιο όμως δεν συμβαίνει, οπότε είναι ορθό να πούμε ότι οι περί τύπου διατάξεις έχουν ως αντικείμενο προστασίας τον τύπο υπό ευρεία έννοια.

ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΤΟΥ ΤΥΠΟΥ

Με βάση το περιεχόμενο της ελευθερίας του τύπου μπορούμε να διακρίνουμε κάποιες περαιτέρω ελευθερίες οι οποίες περιλαμβάνονται στο ευρέως νοούμενο πεδίο της ελευθερίας του τύπου και προστατεύονται επίσης από τις «περί τύπου » διατάξεις.

1)Ελευθερία της πληροφόρησης

Η πρώτη ελευθερία που αντιλαμβάνεται κανείς ότι απορρέει από την ελευθερία του τύπου είναι η ελευθερία της πληροφόρησης.

Η ελεύθερη πληροφόρηση συνδέεται άμεσα με την ελευθεροτυπία αλλά και προηγείται αυτής, γιατί χωρίς την πρώτη, η δεύτερη δεν μπορεί να υφίσταται.

Ο καθένας έχει την δυνατότητα να λαμβάνει όλων των ειδών τις πληροφορίες και με οποιοδήποτε τρόπο να τις χρησιμοποιεί. Οι δημοσιογράφοι και οι υπάλληλοι έχουν το δικαίωμα να συλλέγουν ελεύθερα πληροφορίες με οποιοδήποτε τρόπο και να τις χρησιμοποιεί.

Οι δημοσιογράφοι και οι υπάλληλοι έχουν το δικαίωμα να συλλέγουν ελεύθερα πληροφορίες με σκοπό να τις συνθέσουν και να τις παρουσιάσουν στο κοινό. Οι δύο πλευρές της πληροφόρησης υπάρχουν στην κατοχύρωση της ελευθερίας της. Από την μια πλευρά όσοι επεξεργάζονται και διοχετεύουν τις πληροφορίες στο κοινωνικό

σύνολο-δηλαδή όσοι ασχολούνται με κάποιο επάγγελμα που συνδέεται με τις λειτουργίες του τύπου-και από την άλλη βρίσκονται όσοι είναι αποδέκτες των πληροφοριών. Η ελευθερία της πληροφόρησης κατοχυρώνεται όμως πρωτίστως ξεχωριστά το άρθρο 5Α του Συντάγματος, ενώ στο άρθρο 14 απλά αποτελεί μία έκφραση της γενικότερης ελευθερίας του τύπου.

2)Ελευθερία συντάξεως ή εκτύπωσης ή τυπογραφίας

Άλλη επί μέρους ελευθερία που συμπεριλαμβάνεται στην κατοχυρωμένη στο άρθρο 14 του Συντάγματος ελευθερία του τύπου είναι η ελευθερία συντάξεως .Αυτή μπορεί να ονομαστεί και ελευθερία εκτύπωσης ή τυπογραφίας.

Η διαζευκτική ονομασία στηρίζεται στο προστατευόμενο αγαθό που είναι ενιαίο. Πρόκειται για την όλη διαδικασία που λαμβάνει χώρα από την στιγμή που προμηθεύτηκε ο δημοσιογράφος τις πληροφορίες, ή τις ειδήσεις ,γενικά το υλικό, ως τη στιγμή που αυτό θα δημοσιευθεί δηλαδή θα εκδοθεί.

Στην ελευθερία συντάξεως η ελευθερία της τυπογραφίας – σαφέστατα πιο αντιπροσωπευτικός όρος λόγω της γενικότητας του –εμπίπτει η δυνατότητα του υπαλλήλου της επιχείρησης τύπου να επιλέγει και να επεξεργάζεται ελεύθερα τις πληροφορίες, να προσθέτει σχόλια και παραρτήματα, να επιλέγει τον τρόπο που θα τα συνθέσει στο φύλλο, τα μέσα που θα χρησιμοποιήσει για να τυπώσει τα έντυπα κ.ά.

3)Ελευθερία κυκλοφορίας

Η τρίτη είναι η ελευθερία κυκλοφορίας των εντύπων γενικά, που προκύπτει από την συνταγματική πρόβλεψη για ρητή κατοχύρωση της ελεύθερης διάδοσης των στοχασμών. Σε αυτό το σημείο παρατηρούμε μια διεύρυνση της ρύθμισης σε σχέση με το προηγούμενο Σύνταγμα. Η διεύρυνση αυτή είναι ένα σημαντικό βήμα προς την απόλυτη καθιέρωση της δημοκρατίας που στηρίζεται στον πλουραλισμό. Κάθε άνθρωπος μπορεί όχι μόνο να σκέφτεται ελεύθερα, αλλά και να εκφράζει ,να διατυπώνει τις σκέψεις και τις ιδέες του χωρίς κανένα περιορισμό-καταρχήν. Και έτσι κυκλοφορούν χωρίς κανένα εμπόδιο πολλές διαφορετικές γνώμες, που όμως είναι όλες ίσες μεταξύ τους. Με την ελευθερία κυκλοφορίας σχετίζεται και η ελευθερία εκδόσεως.

4)Ελευθερία εκδόσεως

Η τέταρτη και τελευταία ελευθερία που εμπεριέχεται στην ελευθερία του τύπου αναφέρεται τόσο στην ελεύθερη επιλογή της μορφής του εντύπου του σχήματος και του αριθμού αντιτύπων όσο και στη ελευθερία ίδρυσης επιχείρησης τύπου, εκδοτηρίου εφημερίδων και περιοδικών .

Ο καθένας έχει το δικαίωμα να ιδρύει ελεύθερα επιχείρηση τύπου να εκδίδει οποιαδήποτε μορφή εντύπου.

Οφείλει όμως να τηρεί τις γενικές αρχές του Δικαίου αλλά και τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού, όπως είναι αυτονόητο.

Φορείς της ελευθερίας του τύπου είναι τα φυσικά ή νομικά πρόσωπα που ασκούν κάποια δραστηριότητα ή επάγγελμα –μόνιμα ή περιστασιακά – που είναι σχετικό με τον τύπο. Υποκείμενο επομένως της ελευθερίας του τύπου μπορεί να είναι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης τύπου, ο εκδότης, ο τυπογράφος, ο αρθρογράφος, ο συντάκτης, ο γραφίστας, ο σχεδιαστής των κονκάρδων, ο εκφωνητής ραδιοφώνου, ο παρουσιαστής εκπομπής, ο δημοσιογράφος, αυτός που γράφει τις προκηρύξεις και άλλοι πολλοί οι οποίοι ασκούν παραπλήσια επαγγέλματα. Δεν μπορούν όμως να αποτελέσουν υποκείμενα–φορείς της ελευθερίας του τύπου άτομα που ασχολούνται με την διαφήμιση, αφού όπως προαναφέρθηκε η διαφήμιση τοποθετείται έξω από τα όρια του τύπου, δεν συμπεριλαμβάνεται στην έννοια «τύπος».

«ΕΠΙΦΥΛΑΞΗ ΝΟΜΟΥ»

Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 1 του υπό μελέτη άρθρου ο συντακτικός νομοθέτης παραθέτει τη φράση «τηρώντας τους νόμους του κράτους». Μπορεί δηλαδή καθένας να ασκεί τις ελευθερίες που γενικά του δίδονται από την παράγραφο 1 χωρίς όμως να παραβιάζει τους νόμους του κράτους. Πρόκειται δηλαδή για μία γενική ρήτρα όπως αυτές προβλέπονται από το άρθρο 25 παράγραφος 1, εδάφιο Γ του Συντάγματος. Όμως ότι επαναλαμβάνεται, ονομάζεται γενική επαναλαμβανόμενη ρήτρα. Η επιφύλαξη νόμου σύμφωνα με την άποψη που κρατεί στην θεωρία και στην νομολογία συμπεριλαμβάνει εννοιολογικά τόσο τον τυπικό όσο και τον ουσιαστικό νόμο .

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑΣ

Η παράγραφος 2 του υπό μελέτη άρθρου διακηρύσσει την ελευθεροτυπία με απόλυτα ξεκάθαρο τρόπο. Στο δεύτερο εδάφιο της ίδιας παραγράφου ο συντακτικός νομοθέτης απαγορεύει τη λογοκρισία και κάθε λογής προληπτικά μέτρα. Εμποδίζει έτσι την παρέμβαση του κράτους και το αποτρέπει από την άσκηση ελέγχου στη διάδοση των στοχασμών και των απόψεων. Το κράτος δεν μπορεί να επεμβαίνει, να χαρακτηρίζει ή να κρίνει δυσμενώς απόψεις που εκφράζονται δια του τύπου και μάλιστα δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να λάβει οποιαδήποτε μέτρα πριν την κυκλοφορία των εντύπων. Θα ήταν αντίθετη προς τις επιταγές του Συντάγματος η εντολή του κράτους να μη δημοσιευθούν και να μην κυκλοφορήσουν ορισμένα έντυπα λόγω του «επιβλαβούς» περιεχομένου τους. Όμως η γενική επαναλαμβανόμενη ρήτρα στο τέλος της παραγράφου 1 οριοθετεί κατά κάποιο τρόπο την ελευθεροτυπία και την ελεύθερη διάδοση των στοχασμών. Η ελευθερία του τύπου δεν είναι απεριόριστη, αλλά πρέπει να ασκείται σύμφωνα με τους νόμους του κράτους. Η γενική ρήτρα λειτουργεί στο πλαίσιο της τακτικής που ακολουθεί η νομολογία και απαγορεύει κάθε προληπτικό μέτρο, επιτρέπει όμως τα κατασταλτικά μέτρα. Δηλαδή είναι αντίθετη προς το Σύνταγμα και παράνομη κάθε προληπτική ενέργεια που λαμβάνει χώρα πριν τεθεί σε κυκλοφορία, επιτρέπεται όμως η λήψη κατασταλτικών μέτρων που επιβάλλονται μετά την κυκλοφορία των εντύπων.¹ Η λήψη προληπτικών μέτρων ισοδυναμεί με απαγόρευση συγκεκριμένων τρόπων έκφρασης που χρησιμοποιεί ο τύπος. Η απαγόρευση όμως δεν είναι ρύθμιση γιατί είναι αδύνατο να συνυπάρχει με την ελευθερία έκφρασης μέσω του τύπου. Επομένως, κάθε προληπτική ενέργεια που

είναι ανεπίτρεπτη συνιστά απαγόρευση και αντίκειται στο γράμμα της διάταξης 14 του Συντάγματος.

Η άδεια αποτελεί κατεξοχήν προληπτικό μέτρο. Τα προληπτικά μέτρα όμως ισοδυναμούν με απαγόρευση κυκλοφορίας και είναι αντίθετα στις ρυθμίσεις του Συντάγματος που αφορούν τον τύπο. Καθίσταται έτσι σαφές ότι δεν μπορεί γενικά να απαιτείται άδεια για κυκλοφορία εντύπων. Ούτε είναι επιτρεπτή η έκδοση άδειας - έστω και με νόμιμο τρόπο- είτε προέρχεται από διοικητική ή αστυνομική ή οποιαδήποτε άλλη αρχή. Το Σύνταγμα απαγορεύει τον προληπτικό έλεγχο και την άδεια οποιασδήποτε αρχής, όχι μόνο της διοικητικής αλλά και της δικαστικής, ακόμη δε και της νομοθετικής εξουσίας. Τέτοιες άδειες εκδίδει συνήθως η αστυνομία, όπως είναι το άρθρο 106 του ν.δ. 3365/1955 «Για τον κώδικα του σώματος της Ελληνικής Χωροφυλακής», το άρθρο 368 του β.δ. της 12.3/28.4.1958 «Για κύρωση του κανονισμού υπηρεσίας της Χωροφυλακής» που δίνουν τη δυνατότητα στην αστυνομία να λαμβάνουν προληπτικά μέτρα για συγκεκριμένους σκοπούς και με ορισμένη αιτιολογία. Όμως δεν νοείται αυτά τα μέτρα να εφαρμόζονται και να υπερισχύουν του Συντάγματος γιατί το Σύνταγμα έχει ως γνωστόν αυξημένη τυπική ισχύ σε σχέση με όλους τους υπόλοιπους νόμους

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ

Ο όρος κατάσχεση χρησιμοποιείται στην εν λόγω διάταξη από το συντακτικό νομοθέτη όχι μόνο με την έννοια της τυπικής ανακριτικής πράξης. Κατάσχεση σημαίνει αφαίρεση από την κατοχή του κυρίου αντικείμενου (έγγραφο, έντυπο ή άλλου είδους αντικείμενο) που αποτελεί μέσο δια του οποίου τελέστηκε παράνομη πράξη (αδικοπραξία, προσβολή, παράνομη ενέργεια).

Στην ουσία η κατάσχεση δεν αποτελεί έναν απλό περιορισμό αλλά ανατροπή ή απαγόρευση άσκησης δικαιώματος εφάπαξ. Είναι κατασταλτικό μέτρο και η ισχύς, καθώς και οι συνέπειες του, τόσο μεγάλες ώστε θα μπορούσαμε να πούμε ότι καταχρηστικά αναφέρεται ως περιορισμός. Η κατάσχεση συνιστά ένα πολύ δραστικό μέτρο που δύναται να επιφέρει σημαντικούς περιορισμούς στην ελευθερία του τύπου. Για αυτό το λόγο κάποιοι εξομοιώνουν την κατάσχεση με την λογοκρισία -άποψη όχι πλήρως ορθή. Ο κίνδυνος όμως υπέρμετρου περιορισμού της ελευθερίας του τύπου με την επιβολή κατάσχεσης είναι υπαρκτός και σοβαρός. Για την αποτροπή μιας παρακινδυνευμένης ενέργειας με την επιβολή της κατάσχεσης το Σύνταγμα καταρχήν απαγορεύει την κατάσχεση εφημερίδων και εντύπων.

Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 14 του Συντάγματος ορίζει ρητά ότι απαγορεύεται η κατάσχεση εφημερίδων και εντύπων πριν την κυκλοφορία ή μετά από αυτή. Η ρύθμιση αυτή συνάδει με τις παραγράφους 1 & 2 του άρθρου 14 και με όσα ελέχθησαν παραπάνω. Η ελευθερία της έκφρασης, της διάδοσης των στοχασμών, ο πλουραλισμός και η ελευθεροτυπία εν γένει κατοχυρώνονται στις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου 14 και η παράγραφος 3 συμπληρώνει την προστασία τους, τουλάχιστον στο πρώτο εδάφιο.

Η πρόβλεψη αυτή έχει στόχο να παγιοποιήσει με τον πιο απόλυτο τρόπο την προστασία της ελεύθερης πληροφόρησης, της ελεύθερης κυκλοφορίας των στοχασμών, της ελευθεροτυπίας και του πλουραλισμού. Απαγορεύεται ρητά η

κατάσχεση εντύπων από το Σύνταγμα, που έχει ανώτατη ισχύ και υπερισχύει κάθε άλλου ειδικού ή γενικού νόμου του κράτους και κάθε άλλης διάταξης. Με την απαγόρευση της κατάσχεσης ενισχύεται η απαγόρευση της λογοκρισίας που ορίζει η παράγραφος 2 του ίδιου άρθρου.

ΤΟ ΕΠΙΤΡΕΠΤΟ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ - ΚΑΤ' ΕΞΑΙΡΕΣΗ

Η απαγόρευση της κατάσχεσης εφημερίδων και εντύπων είτε πριν είτε μετά την κυκλοφορία τους αποτελεί τον κανόνα των ρυθμίσεων του Συντάγματος που αφορούν τον τύπο και την προστασία του.

Όπως όμως είναι σύνηθες σε κάθε κανόνα υπάρχει τουλάχιστον μια εξαίρεση. Έτσι και εδώ ο συντακτικός νομοθέτης στα εδάφια 2 της παραγράφου 3 θεσπίζει εξαίρεση από τον κανόνα της απαγόρευσης κατάσχεσης εντύπων. Πρόκειται για "οιονεί περιορισμό" ή αλλιώς "ειδική οριοθέτηση". Προβλέπεται έτσι το επιτρεπτό της κατάσχεσης εντύπων μετά την κυκλοφορία, πάντα κατ' εξαίρεση και για συγκεκριμένους λόγους.

Μάλιστα για να είναι επιτρεπτή η κατάσχεση πρέπει να πληροί τρεις βασικές προϋποθέσεις. Η πρώτη προϋπόθεση είναι χρονική.

Η κατάσχεση επιτρέπεται μόνο μετά την κυκλοφορία των εφημερίδων και των εντύπων. Κατάσχεση πριν την κυκλοφορία θα αποτελούσε προληπτικό μέτρο, όμως η άσκηση κάθε προληπτικού μέτρου απαγορεύεται ρητά από το Σύνταγμα, όπως ορίζει ο συντακτικός νομοθέτης στην παράγραφο 2 του άρθρου 14 του Συντάγματος. Μόνο σε περίπτωση που συντρέχουν οι έκτακτες συνθήκες του άρθρου 48 του Συντάγματος θα μπορούσε ίσως να διαταχθεί κατάσχεση εντύπων ακόμη και πριν την κυκλοφορία τους. Η ρύθμιση όμως του άρθρου 48 αποτελεί εξαιρετική περίπτωση και απαιτεί συνδρομή ιδιαίτερος εκτάκτων συνθηκών. Τότε και μόνον τότε αναστέλλεται η εφαρμογή του άρθρου 14 –υπό συγκεκριμένες και αυστηρές προϋποθέσεις - και καθίσταται έτσι επιτρεπτή η κατάσχεση πριν την έκδοση και κυκλοφορία των εντύπων. Δεύτερη προϋπόθεση είναι να συντρέχουν ειδικοί και συγκεκριμένοι λόγοι, που ορίζονται ρητά από το συντακτικό νομοθέτη στο δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 14. Αυτοί είναι οι εξής: α) προσβολή της χριστιανικής και κάθε άλλης γνωστής θρησκείας. Παλαιότερα προστατευόταν μόνο η χριστιανική θρησκεία, όμως η ρύθμιση άλλαξε αφού το ίδιο το Σύνταγμα προστατεύει όλες τις γνώστες θρησκείες, στο άρθρο 13. Προσβολή μπορεί να σημαίνει περιύβριση της θρησκείας, που αποτελεί ποινικό αδίκημα, ή άλλη μη αξιόποινη πράξη. β) προσβολή του προσώπου του Προέδρου της Δημοκρατίας¹. Ο συντακτικός νομοθέτης επιθυμεί να προστατεύσει την τιμή του Ανώτατου Αρχοντα.

Προστατεύεται το άτομο ως φορέας και όχι απλά το αξίωμα. Η προστασία του αξιώματος εμπίπτει στο άρθρο 181 Π.Κ. που αφορά την περιύβριση αρχής. γ) όταν πρόκειται για δημοσίευμα που σχετίζεται με τις ένοπλες δυνάμεις ή την οχύρωση της Χώρας και αποκαλύπτει πληροφορίες για τη σύνθεση, τον εξοπλισμό και τη διάταξή τους, ή έχει σκοπό τη βίαιη ανατροπή του πολιτεύματος ή στρέφεται κατά της εδαφικής ακεραιότητας του κράτους. Αποκάλυψη σημαίνει διάδοση στοιχείων που για πρώτη φορά γίνονται γνωστά και όχι για δεύτερη. Ο όρος δημοσίευση είναι διαφορετικός: σημαίνει διάδοση πληροφοριών πολλές φορές. Η αποκάλυψη μόνο μπορεί να επιφέρει κατάσχεση. δ) άσεμνα δημοσιεύματα που προσβάλλουν τη δημόσια αιδώς, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που ορίζονται από το νόμο. Οι ειδικές ρυθμίσεις βρίσκονται στο Νόμο 5060/1931. Σύμφωνα με το άρθρο 16, παράγραφος 1 εξαιρούνται τα έργα τέχνης και επιστήμης.

Τρίτη προϋπόθεση είναι η τήρηση της διαδικασίας που προβλέπει ο συντακτικός

νομοθέτης στη παράγραφο 4 του άρθρου 14.

Μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες από την κατάσχεση ο εισαγγελέας οφείλει να υποβάλλει την υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο. Το δικαστικό συμβούλιο με τη σειρά του, πάλι όμως μέσα σε είκοσι τέσσερις ώρες πρέπει να αποφασίσει για τη διατήρηση ή την άρση της κατάσχεσης. Αν δεν τηρηθεί η χρονική προθεσμία των είκοσι τεσσάρων ωρών είτε από τον εισαγγελέα είτε από το δικαστικό συμβούλιο η κατάσχεση που έχει διαταχθεί αίρεται αυτοδικαίως.

Ο εισαγγελέας που παραγγέλει την κατάσχεση είναι ο εισαγγελέας Πλημμελειοδικών. Ορίζεται επίσης από την ίδια παράγραφο του άρθρου 14 ότι η άσκηση των ενδίκων μέσων της έφεσης και της αναίρεσης επιτρέπεται στον εκδότη του εντύπου που κατασχέθηκε καθώς και στον εισαγγελέα.

Η ΔΙΑΤΑΓΗ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗΣ ΕΝΤΥΠΩΝ ΜΕ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ

Τα ασφαλιστικά μέτρα αποτελούν μορφή προσωρινής δικαστικής προστασίας που προστατεύεται γενικά από το άρθρο 20 του Συντάγματος. Στο πέμπτο βιβλίο του Κ.Πολ.Δικ. στο κεφάλαιο Α' ορίζεται πότε μπορούν να επιβληθούν τα ασφαλιστικά μέτρα και με ποιο σκοπό. Συγκεκριμένα στο άρθρο 682 του Κ.Πολ.Δικ, αναφέρεται ότι σε επείγουσες περιπτώσεις για να αποτραπεί επικείμενος κίνδυνος μπορεί να διαταχθεί η επιβολή ασφαλιστικών μέτρων. Σκοπός μιας τέτοιας διαταγής εκ μέρους του δικαστηρίου είναι η εξασφάλιση ή διατήρηση ενός δικαιώματος ή η ρύθμιση μιας κατάστασης. Τα ασφαλιστικά μέτρα είναι δυνατόν να μεταρρυθμιστούν, να εξαρτώνται από αίρεση ή αναβλητική προθεσμία, ακόμη και να ανακληθούν. Κύρια χαρακτηριστικά της διαδικασίας των ασφαλιστικών μέτρων είναι το έκτακτο της περίπτωσης, η ανάγκη δηλαδή ταχύτατης ρύθμισης γιατί επίκειται κάποιος σοβαρός κίνδυνος αλλά ταυτόχρονα και η προσωρινότητα, καθώς η ρύθμιση της διαφοράς με επιβολή ασφαλιστικών μέτρων λειτουργεί μόνο προσωρινά.

Αντικείμενο της δίκης για την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων είναι η ύπαρξη ή ανυπαρξία δικαιώματος του αιτούντος για παροχή δικαστικής προστασίας με διαταγή για ασφαλιστικά μέτρα.

Τα ασφαλιστικά μέτρα διατάσσονται από το δικαστήριο που είναι αρμόδιο για την εκδίκαση της κύριας υπόθεσης, όταν αυτή εκκρεμεί. Διαφορετικά, διατάσσονται από τα μονομελή Πρωτοδικεία ή τα Ειρηνοδικεία - αν η κύρια υπόθεση υπάγεται στην αρμοδιότητα του Ειρηνοδικείου. Είναι προφανέστατος έτσι ο παρεπόμενος χαρακτήρας των ασφαλιστικών μέτρων. Δεν επηρεάζουν την κύρια υπόθεση, και δεν επιφέρουν σε καμία περίπτωση τα αποτελέσματα της τακτικής διαδικασίας. Συνδέονται βεβαίως με την κύρια αγωγή, τελολογικά, όταν αυτή εκκρεμεί ή αναμένεται η έναρξη της. Το δικαστήριο διατάσσει την επιβολή των ασφαλιστικών μέτρων που αρμόζουν στην κάθε περίπτωση και δεν είναι υποχρεωμένο να διατάξει την επιβολή των ασφαλιστικών μέτρων που έχει ζητήσει ο κατηγορος-αιτών. Επίσης,

η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δεν έχει ως στόχο την πλήρη ικανοποίηση των δικαιωμάτων και απαιτήσεων του αιτούντος, αλλά στοχεύει στην προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης. Στο Κεφάλαιο Ζ' του πέμπτου βιβλίου του Κ.Πολ.Δικ. που περιλαμβάνει τις ρυθμίσεις για τα ασφαλιστικά μέτρα δεν υπάρχει σε κανένα άρθρο ειδική πρόβλεψη για τον τύπο. Εν τούτοις όμως είναι δυνατόν σε περίπτωση σοβαρής προσβολής θεμελιωδών δικαιωμάτων να ζητηθεί άρση αυτής της προσβολής και παράλειψή της στο μέλλον με ταυτόχρονη αυτοπρόσωπη ενέργεια. Μπορεί δηλαδή να ζητήσει ένα από τα μέρη – αυτό που θίγεται - να ρυθμιστεί προσωρινά η κατάσταση και για αυτό το λόγο το δικαστήριο να επιβάλλει ασφαλιστικά μέτρα. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 732 του Κ.Πολ.Δικ. πρέπει το μέτρο που το δικαστήριο θα διατάξει να επιβληθεί στον εναγόμενο ως ασφαλιστικό μέτρο να είναι πρόσφορο για την εξασφάλιση, διατήρηση ή ρύθμιση της κατάστασης ανάλογα με τα πραγματικά περιστατικά. Θα πρέπει να υπάρχει μεγάλη ανάγκη για προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης ώστε να επιβληθούν ασφαλιστικά μέτρα που να επιτάσσουν την κατάσχεση εντύπων. Αυτές οι περιπτώσεις προβλέπονται περιοριστικά από το συντακτικό νομοθέτη στο άρθρο 14 του Συντάγματος, παράγραφος 3, εδάφιο 2. Η απαρίθμηση δεν είναι ενδεικτική άρα δεν μπορούν να συμπεριληφθούν και άλλες προσβολές στους λόγους που επισύρουν κατάσχεση και απαγόρευση κυκλοφορίας εντύπων. Ούτε είναι δυνατή η αναλογική εφαρμογή. Καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι μόνο και εφόσον συντρέχουν αυτές οι τέσσερις περιπτώσεις που προβλέπει ο συντακτικός νομοθέτης μπορεί να επιβληθεί κατάσχεση εντύπων με ασφαλιστικά μέτρα. Κάθε άλλη αιτία ή προσβολή καθιστά την αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα αβάσιμη και άκυρη. Πρέπει οπωσδήποτε να συντρέχει μία από τις τέσσερις (4) εξαιρετικές περιπτώσεις που απαριθμεί η παράγραφος 3 του άρθρου 14 για να είναι επιτρεπτή η κατάσχεση που διατάσσεται και επιβάλλεται με ασφαλιστικά μέτρα. Μόνο γι' αυτές τις τέσσερις (4) 'ειδικές' περιπτώσεις επιτρέπεται από το συντακτικό νομοθέτη η κατά κανόνα απαγορευμένη κατάσχεση εντύπων. Είναι απαραίτητο επίσης να μην παραβιάζεται η αρχή της αναλογικότητας (ά.692 παρ.3 Κ.Πολ.Δικ.). Να μην είναι δηλαδή δυσανάλογα τα αποτελέσματα που επιφέρουν τα ασφαλιστικά μέτρα με την ζημιά που έχει προκληθεί, ούτε με το κόστος της διαδικασίας που ακολουθήθηκε για τη δημοσίευση και κυκλοφορία του κατασχεθέντος εντύπου. Η επιβολή των ασφαλιστικών μέτρων είναι καθ' όλα επιτρεπτή όταν είναι ταυτόχρονα νόμιμη, δηλαδή δεν προσβάλλει δικαιώματα τρίτων προσώπων. Ακόμη, η αίτηση για ασφαλιστικά μέτρα γίνεται δεκτή όταν τα ασφαλιστικά μέτρα δεν συνίστανται στην πλήρη ικανοποίηση των δικαιωμάτων του αιτούντος αλλά όταν αποτελεί βούληση για προσωρινή ρύθμιση της κατάστασης. Υπό αυτές τις προϋποθέσεις και όταν συντρέχουν οι ειδικές περιπτώσεις της παραγράφου 3 του άρθρου 14 (α-δ) που προαναφέρθηκαν είναι δυνατή η επιβολή κατάσχεσης με τη διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων. Η διαταγή κατάσχεσης με επιβολή ασφαλιστικών μέτρων μπορεί να επιφέρει σημαντικούς περιορισμούς στην ελευθερία του τύπου. Υπάρχει σοβαρός κίνδυνος καταχρηστικής άσκησης του λόγου δικαιώματος. Γι' αυτό η πρακτική που ακολουθούν τα ελληνικά δικαστήρια δεν είναι ενιαία. Μεγάλο μέρος των κοινωνιών του Δικαίου δέχεται ότι δεν μπορεί να γίνει παραδεκτή η αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που αφορά την κατάσχεση εφημερίδων βιβλίων και περιοδικών που περιέχουν ανακριβή γεγονότα ή προσβάλλουν την προσωπικότητα. Τα ασφαλιστικά μέτρα έχουν σαν πεδίο εφαρμογής τα στάδια προετοιμασίας ενός δημοσιεύματος. Θα μπορούσαν επομένως να επιβάλλονται πριν την κυκλοφορία. Αναφέραμε όμως πιο πάνω ότι τα προληπτικά μέτρα απαγορεύονται σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 14 του Συντάγματος. Επίσης η κατάσχεση είναι επιτρεπτή

μόνο μετά την κυκλοφορία των εντύπων. Εν τούτοις μετά τη δημοσίευση γεγονότος προσβλητικού για την προσωπικότητα δεν συντρέχει η προϋπόθεση του επειγόντος που απαιτεί ο νόμος για την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων.

Είναι πρόδηλο ότι τα παραπάνω στοιχεία είναι αντικρουόμενα, αντιτίθενται μεταξύ τους και δεν μπορούν να συντείνουν σε μία λύση, δεν μπορούν να στηρίζουν την επιβολή των ασφαλιστικών μέτρων. Πριν την κυκλοφορία των εντύπων τα ασφαλιστικά μέτρα θα αποτελούν προληπτικό μέτρο και απαγορεύονται ως ισοδύναμα με την λογοκρισία. Μετά την κυκλοφορία είναι μεν επιτρεπτή η κατάσχεση όμως δεν υπάρχει ο έκτακτος χαρακτήρας της προσβολής ώστε να δικαιολογείται η επιβολή ασφαλιστικών μέτρων. Έτσι γίνεται κατανοητή η διάσταση απόψεων που εμφανίζεται στην Ελληνική νομολογία.

ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΤΙΚΕΣ ΑΓΩΓΕΣ – ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΑΠΑΝΤΗΣΗΣ – Ν.1178/1981

Η προσβολή της προσωπικότητας αποτελεί προσβολή ενός σημαντικού έννομου αγαθού, δεν μπορεί όμως να ενταχθεί σε καμία από τις εξαιρετικές περιπτώσεις που ορίζει ο νόμος. Ούτε τα έργα τέχνης ή επιστήμης εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του 2ου εδαφίου της παραγράφου 3 του άρθρου 14. Δεν μπορούν σε αυτές τις περιπτώσεις να εφαρμοστούν οι περιορισμοί της ελευθερίας του τύπου. Τα ασφαλιστικά μέτρα δεν αποτελούν λύση σε αυτές τις περιπτώσεις αφού δεν βρίσκουν αποτελεσματική εφαρμογή μετά την κυκλοφορία των εντύπων. Ορθότερη είναι η εφαρμογή αποκαταστατικών μέσων προστασίας. Οι αποκαταστατικές αγωγές ενδείκνυνται σε περιπτώσεις προσβολής της προσωπικότητας γιατί: συνδέονται με την προσβολή που έγινε στο παρελθόν, αποσκοπούν στην επανόρθωση των συνεπειών της προσβολής και συνεπάγονται περιουσιακού συνήθως χαρακτήρα παροχή εκ μέρους του εναγομένου.

Μπορεί ακόμη να επέλθει άρση της προσβολής με την άσκηση του δικαιώματος απάντησης από τον προσβαλλόμενο με εκούσια αποκατάσταση της αλήθειας από τον ιδιοκτήτη ή εκδότη της εφημερίδας. Το δικαίωμα απάντησης προβλέπεται ρητά από το συντακτικό νομοθέτη ο οποίος στην παράγραφο 5 του άρθρου 14 του Συντάγματος ορίζει την διαδικασία. Η παράγραφος 5 δίνει τι δικαίωμα σε όποιον θίγεται από δημοσίευμα ή εκπομπή που περιέχει ανακριβή στοιχεία να απαντήσει και ταυτόχρονα το μέσο ενημέρωσης υποχρεούται σε πλήρη και άμεση επανόρθωση. Επίσης δικαίωμα απάντησης έχει κάθε άτομο που θίγεται από υβριστικό ή δυσφημιστικό δημοσίευμα ή εκπομπή. Και το μέσο ενημέρωσης έχει αντίστοιχα υποχρέωση άμεσης δημοσίευσης ή μετάδοσης της απάντησης. Ο τρόπος με τον οποίο ασκείται το δικαίωμα απάντησης ορίζεται από ειδικό νόμο. Διασφαλίζεται έτσι η πλήρης και άμεση επανόρθωση ή η δημοσίευση και μετάδοση της απάντησης. Επίσης υπάρχει δυνατότητα να εγερθεί αγωγή για αξιώσεις αποζημίωσης και χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης για προσβολές εκ μέρους του τύπου με βάσει τις διατάξεις 914, 919, 920, 932 και 59 του Α.Κ.. Τέλος είναι δυνατή η προστασία του προσβαλλόμενου με τις διατάξεις του νόμου 1178/1981. Ο νόμος αυτός παρέχει αξιώσεις για αποζημίωση και χρηματική ικανοποίηση όταν πρόκειται για δημοσίευμα που θίγει την υπόληψη και την τιμή κάποιου. Οι διατάξεις του Ν.1178/1981 περιβάλλει όλες τις προσβολές της προσωπικότητας και τις προστατεύει.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η παράγραφος 3, στο πρώτο της εδάφιο, του άρθρου 14 του Συντάγματος προβλέπει ότι η κατάσχεση εφημερίδων και εντύπων απαγορεύεται. Η απαγόρευση αυτή είναι επιβεβλημένη ώστε να συνάδει με τις ρυθμίσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 14. Στις δύο πρώτες παραγράφους του άρθρου 14 θεσπίζεται η προστασία της ελευθεροτυπίας, του πλουραλισμού και της ελεύθερης διάδοσης των στοχασμών. Η προστασία αυτή ενισχύεται με την απαγόρευση της λογοκρισίας και κάθε προληπτικού μέτρου. Ο ίδιος όμως ο συντακτικός νομοθέτης εισάγει εξαίρεση στον κανόνα της απαγόρευσης της κατάσχεσης. Ειδικά ορίζονται οι περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται η κατάσχεση με περιοριστική απαρίθμηση στο 2ο εδάφιο της παραγράφου 3 του άρθρου 14. Μόνο όταν συντρέχει μία από αυτές τις τέσσερις (4) περιπτώσεις, πάντα μετά την κυκλοφορία, και με την τήρηση συγκεκριμένης διαδικασίας που ορίζει η παράγραφος 4 του άρθρου 14, είναι επιτρεπτή και νόμιμη η κατάσχεση εντύπων.

Η κατάσχεση είναι δυνατόν να επιβληθεί με ασφαλιστικά μέτρα. Η διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων δικαιολογείται μόνο όταν είναι αναγκαίο. Πρέπει τα ασφαλιστικά μέτρα να αποτελούν πρόσφορο μέσο για την ρύθμιση της διαφοράς. Αναγκαία προϋπόθεση για την διαταγή ασφαλιστικών μέτρων είναι η άμεση ανάγκη εύρεσης μιας ταχείας λύσης για την αντιμετώπιση της έκτακτης κατάστασης και η προσωρινή ρύθμιση αυτής. Δεν μπορεί το δικαστήριο να διατάξει την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων και να επιφέρουν αυτά τα αποτελέσματα που επιφέρει η τακτική διαδικασία. Σαν προληπτικό μέτρο τα ασφαλιστικά μέτρα δεν μπορούν να επιβληθούν λόγω της ρύθμισης της παραγράφου 2. Έτσι πριν την κυκλοφορία των εντύπων κατάσχεση με ασφαλιστικά μέτρα είναι ανεπίτρεπτη και παράνομη. Η κατάσχεση είναι επιτρεπτή μόνο μετά την κυκλοφορία και για συγκεκριμένους λόγους που προαναφέρθηκαν. Έτσι η κατάσχεση εντύπων με την διαδικασία των ασφαλιστικών μέτρων μόνο μετά την κυκλοφορία μπορεί να διαταχθεί. Ίσως όμως μετά την κυκλοφορία δεν συντρέχει πια η αναγκαιότητα έκτακτης αλλά και προσωρινής ρύθμισης. Γι' αυτό είναι δύσκολο να απαντήσουμε αν επιτρέπεται ή όχι η διαταγή κατάσχεσης εντύπων με ασφαλιστικά μέτρα. Η πρακτική των Ελληνικών δικαστηρίων διχάζεται. Όμως η πλειοψηφία δεν δέχεται την κατάσχεση με ασφαλιστικά μέτρα.

Προτείνει άλλους τρόπους αποκατάστασης της βλάβης ή της προσβολής, όπως αυτοί προβλέπονται από τον Α.Κ., τον Π.Κ. και άλλους, ειδικούς νόμους.